

Miguel Àngel Montero

**ČOVJEK KOJI SE
BOJAO ŽIVJETI**

Naslov izvornika:

EL HOMBRE QUE TENÍA MIEDO A VIVIR

Prijevod: Lidija Toman i Tomislav Zagoda

Copyright © Miguel Àngel Montero 2018.

Copyright hrvatsko izdanje © Opus Gradna 2024.

Sva prava pridržana. Ni jedan dio ove knjige ne smije se koristiti bez dopuštenja vlasnika autorskih prava, osim u slučaju medijskih osvrti i stručne kritike.

Hrvatsko izdanje knjige objavljeno je uz dogovor sa Suasive Consultants Private Limited (www.montsecortazar.com).

ISBN 978-953-8124-67-9

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem xxxxxxxx.

Miguel Àngel Montero

ČOVJEK KOJI SE BOJAO ŽIVJETI

Samobor, siječanj 2025.

Roman *Čovjek koji se bojao živjeti* napisan je u prvom licu, uglavnom zato što je to osobna priča koja je mogla biti moja – a također i vaša. Međutim, ja se ne poistovjećujem s glavnim likom: riječ je o izmišljenoj priči koja bi mogla biti autentična, s izmišljenim protagonistima koji uistinu postoje u stvarnom životu i samo čekaju da otvoriš oči i da ih vidiš.

Rođen sam u prekrasnoj obitelji u kojoj sam imao sretno djetinstvo, poput mnoge djece koja imaju istu sreću. I moja je mladost protekla u ružičastim tonovima, bezbrižna s gomilom slobodna vremena. Međutim, kada je prošla, postao sam svjestan svih onih loših stvari koje su me do tada zaobilazile. Shvatio sam da u životu postoji niz problem koji ugrožavaju moju sigurnost: bolesti, novac, frustracije, posao, ljutnja, strah, razočaranja... smrt. Potonjeg prije nisam bio svjestan. Kad sam odrastao shvatio sam da život ima rok trajanja i da se moja egzistencija, kao i egzistencije drugih ljudi koje sam volio, vremenom troši. Kraj može stići svakog trenutka, iako ne znaš kada, svakako će se jednom dogoditi.

S ovim novim spoznajama teško je bilo ostati sretan, to više nije bio prekrasan svijet iz moje mladosti – pesimizam je bubrio u meni. Iako nisam imao pravi razlog da budem nesretan, osjećao sam da mi nešto nedostaje.

Među mnogim ljudima koji su bili frustrirani, ljuti, apatični, uplašeni, shvatio sam da postoje i oni koji su drukčiji, oni koji se sa svim životnim nedaćama nose s osmijehom na licu.

Želio sam saznati više o njima; htio sam otkriti što ih je oblikovalo da su postali takvi, koji je njihov protuotrov protiv svih negativnosti.

Isprva sam pogrešno mislio da su sretni svi oni koji su bolje prošli u životu, jer se to činilo očiglednim. Međutim, moja se hipoteza brzo raspala jer se pokazalo da to nije apsolutna istina. Razina sreće nije proporcionalna bogatom nasljedstvu i imovini.

Putujući svijetom otkrio sam da iako se možda čini da su ti ljudi ugrožena vrsta, oni postoje svuda na našem planetu – možete ih pronaći u svom gradu i na drugom kraju svijeta. Nije važno govore li drugim jezikom, nije važno jesu li njihove okolnosti drukčije od vaših, bez obzira na to koliko „mnogo“ ili „malo“ imaju; svima je zajedničko to da – žive punim životom.

Otkako sam ih prepoznao, učio sam o tim posebnim ljudima kako bih se mogao ugledati na njih. Stoga sam ih temeljito proučavao, analizirao i polako upoznao.

Tko su oni? U čemu je njihova tajna? Kako djeluju? Kako se opiru pesimizmu? Što ih čini otpornima? Zašto ostaju smireni usred kaosa? Kako pronalaze riječi da vas ohrabre? Zašto se uz njih život čini tako jednostavan? Odakle crpe energiju? Zašto se nikad ne žale? Zašto se čini da nikada nemaju problema? Što je razlog njihove radosti?

Na moje iznenađenje otkrio sam kako svatko od nas može biti poput njih – rješenje je bilo jednostavnije nego što sam mislio. Stoga, u ovoj priči želim podijeliti znanje koje sam stekao o ovim posebnim ljudima koji čine najbolji dio čovječanstva, i nadam se da ću vam pomoći da otkrijete kako je sve potrebno za sreću već u nama. Na nešto tako jednostavno

potrošio sam nekoliko godina... možda zato što jednostavne
spoznaje i nisu tako jednostavne bez pravog učitelja.

AUTOR

*To je tvoj put i samo tvoj.
Drugi mogu hodati s tobom,
ali nitko ne može hodati umjesto tebe.*

RUMI

25 godina kasnije...

Sedam je ujutro, skoro sam završio. Kopam po mislima u potrazi za riječima za kraj dok doručkujem naslonjen na drvenu bačvu u prekrasnoj konobi koja podsjeća na kakav srednjovjekovni prizor: veliki, okrugli lusteri vise sa stropa; ukrasne svjetiljke na stolovima; drveni prozorski okviri; kameni zidovi; dimnjak... sve je na svom mjestu, kao u kakvom muzeju koji plijeni pozornost.

Brzo ispijam posljednji gutljaj kave i drhtavo stavljam zadnju točku... točka i kraj. Moje suze padaju na papir i mrljaju riječi. Prije nego što sve raskvasim, zatvaram bilježnicu, moju suputnicu. Već nekoliko mjeseci mi smo jedno. Otkrio sam joj sve svoje tajne – ili bolje rečeno, naše tajne – i slušala me je, i dopustila mi da ostavim svoj trag na njezinim listovima.

Zavezao sam vezice na čizmama, stavio lagani ruksak na leđa i pripremio se za polazak. Spreman sam, idem ususret onome što me čeka, iako s tugom, velikom tugom, jer bit će to posljednji put da sam na vašoj strani.

Napuštam stazu da dođem do mjesta koje si ti odabrao. Hodao sam ujednačenim koracima tristotinjak metara dok nisam došao do ishodišta kraja. Razmišljam o onome što je preda mnom. Uzbuden sam. Upravo je onako kako si mi ti opisao, čini se da ovaj prizor nije nov za mene.

Došao je trenutak rastanka, iako će biti brz, teško mi se odvojiti od tebe; bolno je ispustiti te i gledati te kako nestaješ.

Kratko zbogom i opet ćeš otići od mene, ovaj put zauvijek... Zauvijek? Nitko ne odlazi zauvijek.

KRAJ

Grad je bio mračan i spokojno tih u zoru. Gdje su nestale neprekidne rijeke ljudi i automobila pomiješane s treštanjem truba? Svuda oko mene vladala je nepomućena tišina, posvemašnji mir.

Vjerojatno sam iskusio najsnažniji osjećaj svih od proteklih godina, paradoksalno baš sada. Istina je da sam se posve neočekivano osjećao sjajno; nije bilo nikakve dvojbe u mojoj glavi, bilo mi je ugodno, a još je teže shvatiti da nisam osjećao nikakav strah.

Mislio sam da će biti drukčije, nisam to zamišljao ovako. Pretpostavljam da je uvijek tako: skloni smo zamišljati stvari na jedan način, a poslije se pokaže da nisu takve. Stvarnost je drukčija kad se suočite s njom, to nema nikakve veze s vašim umom: stvarnost je jedno, a vaš um nešto drugo. Da sam barem ovo znao prije!

Odavde se sve činilo jednostavnije – ono što vidim jednostavno je ono što postoji, nema ničega drugog. Nisam više trebao tumačiti stvarnost na svoj način: drvo koje je s moje desne strane je samo drvo, kamenje oko mene je samo kamenje, nebo je nebo i ja sam ja. Čini se očiglednim. Međutim, da sam ovo znao prije, ne bi se dogodile mnoge loše stvari u mom životu.

Uostalom, čemu više razmišljati, radim to cijeli život i nije mi uopće pomoglo... no dobro, na neki način jest, dovelo me do toga da sada sjedim ovdje na ovom grebenu i da mi se noge klate visoko nad provalijom, svega nekoliko centimetara od mog konačnog pada.

Ništa mi u životu nije išlo – kad bih ustao poslije snažnog udarca, uslijedio bi novi, dobro naciľjan, koji bi me nokautirao, i tako stalno iznova. To je moja priča, hrpa kontinuiranih neuspjeha, roman gubitnika. Ponekad se pitam kako mi je pošlo za rukom da sve upropastim. Doista je nevjerojatno propustiti toľiko prilika i stvoriti vlastitu propast, imati sve što sam ja imao i sve prokockati. Glupost i loša sreća – to je koktel koji me doveo do ove točke.

Baš dok sam razmišľjao o tome, osjetio sam trnce u nogama koji su se proširili prema prsima gdje je probadanje izazvalo tjeskobu. Osjetio sam stezanje i pulsiranje koje me počelo gušiti – bio je to isti onaj osjećaj koji me prati godinama.

Međutim, bitno je da sam u tom trenutku bio dobro i da će mi vrlo brzo biti još bolje. Neću se više morati brinuti o tjeskobi koja me vjerno i nepokolebljivo prati: napokon ću biti slobodan.

Prošlost mi se činila kao da je istodobno daleko i blizu. Bio je to čudan osjećaj: kao da ostavlja previše vremena za sve – kao da sam proživio osamdeset umjesto četrdeset i jedne godine! Posljednje su godine bile tako duge za mene! No, sjećao sam se nekih vremena kao da su bila jučer, primjerice, svog djetinjstva: divno vrijeme kada su rane zaliječene poljupcima i željama – vrijeme kad je sve bilo moguće.

Volio sam ići u školu, za razliku od mnogih mojih kolega. Da, bilo mi je lijepo, ne zato što sam volio učiti, već zato što mi se sviđala cjelokupna sľika: moja majka koja me drži za ruku, moji prijatelji, vrijeme za igru, također moji učitelji... sve je bilo dobro. Život usmjeren na osobno zadovoljstvo, moglo bi se

reći. Najvažniji ste bili vi sami; drugi ljudi su postojali samo zato da vam udovolje. Nije bilo briga, strahova, problema, nesigurnosti, a kada su se pojavile, vaši roditelji ili vaši učitelji bili su tu da poprave stvari. Kakvo predivno vrijeme, sve je bilo ispunjeno igrom, nadom i entuzijazmom. Život je pružao stalna iznenađenja, sve oko tebe bilo je novo. Jednostavan odlazak u park bio je uzbudljiv, i ako ste išli na izlet, svega nekoliko kilometara daleko, dan prije niste mogli zaspati od uzbuđenja.

Sjećam se da sam ujutro znao ustati pun energije, željan svega što je donosio novi dan. Prvo što bih napravio bilo je da sam otišao u krevet svojih roditelja jer sam se budio vrlo rano. Nečujno bih kliznuo ispod pokrivača i ugnijezdio se između njih. Sada znam da su se pretvarali i savršeno glumili da ne znaju da sam između njih, ali uživao sam u tome i bio sam uvjeren kako sam im se majstorski tiho ušuljao.

Isto tako, kad bi se oni probudili, ja sam se pretvarao da spavam, a oni su se opet pretvarali da mi vjeruju: „Hajde, Marcose, probudi se... Oh, jadni dječak, jako je pospan“, govorili su u šali. To me je jako razveseljavalo.

U kojem trenutku gubimo ovu nevinost? Kada počinjemo uzimati život ozbiljno?

U djetinjstvu nije bilo potrebno biti ispravan, nije bilo potrebno pretvarati se, stvari su bile onakve kakvima smo ih mi vidjeli i ako je drugo dijete bilo ružno ili debelo, nije bio problem u tome da mu to kažete; ako nije znao igrati nogomet, stavili bismo ga na gol; ako je imao uši, zvali smo ga buhara... Je li to bilo okrutno ili iskreno? Da su se barem odnosili pre-

ma meni iskrenošću odrasle osobe umjesto da su mi govorili ono što želim čuti i odobravali moje gluposti.

Ponekad smo znali nekoga povrijediti, iako smo se povrh svega znali voljeti; uvijek bismo se nakraju poljubili. Lakoćom smo govorili: „Volim te“; znali smo praštati; bijes je trajao nekoliko minuta i ako bi se netko napravio nekakvu grimasu, naš bi se plač automatski pretvorio u smijeh.

Ono što sam najviše volio bio je nedostatak ljutnje: jednom kad bi ljutnja prošla, sve se vratilo u normalu. Bilo je nevjerovatno kako smo praštali u sekundi, sve zaboravili i živjeli bez loših osjećaja. Sjećam se svoje učiteljica kad me žestoko grdila, čak i kažnjavala zbog čega sam gorko plakao – dvadesetak minuta kasnije već sam je grlio kao da se ništa nije dogodilo.

Prijateljstvo je bilo bezuvjetno; nije bilo nikakvih pravila. Došli ste u park i isti tren su vam sva djeca postala prijatelji, bez potrebe za prethodnim upoznavanjem. Kad bi igra završila, pozdravili bismo se bez velikih scena, a ponekad bismo se samo razišli: nije bilo važno što se više nećemo vidjeti – u tom smo trenutku jedno drugome bili korisni, služili smo jedni drugima i to je bila jednostavna poveznica koja nas je spojila, jer kad si dijete, ljudi su tu da ti pomognu i da čine dio tvog svemira. Ljudi ne pripadaju nama, samo uživamo u njima.

Bilo je sve hladnije, a moja lagana lanena jakna slabo me je štitila od naleta vjetra koji je zviždao oko mene narušavajući nebesku tišinu.

Stavio sam ruku u džep i izvadio malu bočicu, otvorio poklopac i popio dobar gutljaj viskija. Alkohol mi je u posljednje

vrijeme najvjerniji prijatelj – barem se lakše nosim s problemima i nakratko me oraspoloži. No, čak mi ni alkohol više ne pomaže: valjda sam se navikao na njega ili za moju golemu tugu više nema lijeka.

Kucnuo je čas. Udahnuo sam punim plućima, dugo zadržao dah i potom izdahnuo. Pogledao sam oko sebe, pozorno promotrio svaki detalj – nisam ništa želio propustiti. Odjednom sam osjetio nostalgiju, nisam znao zašto s obzirom na to da sam ovo htio. Ipak, bio je ovo moj posljednji kontakt sa svijetom pa je sve izgledalo posebno, jedinstveno, uzvišeno.

Noge su mi utrnule jer sam bio dugo u istom položaju. Pogledao sam na sat: dva ujutro. Bilo je više nego što sam mislio. Nisam znao koliko sam dugo bio ovdje, možda dva sata, možda tri... nije bilo važno.

Teško je objasniti kako se čovjek dovede u ovakvu situaciju, čak ni meni to nije posve jasno. Samo znam da sam ovo želio. Kukavičluk ili hrabrost? Ne znam za druge, ali po mom mišljenju, ja sam sigurno kukavica – a najtužnije je što mi ne smeta da me takvog upamte.

Odjednom mi se u mislima pojavila slika moje majke, kao bljesak. I vidio sam kako sjedi u naslonjaču i hekla, baš onako kako je to radila svake večeri. Bila je mlada i lijepa, lice joj je zračilo posebnim sjajem. Osjećao sam kao da je stvarno bila ovdje. Kako mi je samo nedostajala!

Vjetar je osušio suzu koja mi se otkotrljala niz obraz. Slovim se svaki put kad se sjetim majke jer je ona bila jedina osoba koja me je voljela: dala mi je svu svoju ljubav bezuvjet-

no, baš kao što to čine majke, nije tražila ništa zauzvrat, nije očekivala nikakvu zahvalu. Teško je znati bi li moja sudbina bila drukčija da je sada tu pokraj mene. Nema smisla nagađati, to ne bi ništa promijenilo... sadašnjost je takva kakva jest, ne može se promijeniti.

Okolnosti su me dovele dovde, sada ih nema smisla analizirati, bilo je toliko toga da ne znam odakle bih počeo. Toliko sam iscrpljen da čak i ne žalim zbog bilo čega, vidim sve kao opći neuspjeh: upravo napuštam život poražen, igrao sam loše i izgubio. Da sada razmišljam o tome što sam mogao učiniti, a što nisam, nema smisla.

Stavio sam ruke na beton ispod sebe, savio sam koljena i snažno sam se potiskivao. Zapravo, činio sam to automatski, nisam bio svjestan svojih pokreta. Činilo se da moj um, u takvu rastresenu stanju, ne kontrolira moje postupke. Kao da je tijelo odlučilo djelovati samostalno, bez pristanka mozga. Ustao sam s uskog grebena na kojem je jedva bilo dovoljno mjesta za moja stopala. Zadržao sam pogled čvrsto usmjeren prema obzoru – nisam htio gledati ispod sebe. Duboko sam udahnuo jednom, drugi put, treći, i potom snažno izdahnuo. Zatvorio sam oči i počeo brojati unatrag: pet, četiri, tri, dva, jedan...

SUSRET

„Zar si stvarno tako glup?“

Čuo sam kako je netko glasno rekao iza mene.

Preneražen od šoka, brzo sam se okrenuo i umalo slučajno pao u provaliju.

„S obzirom na to da se spremaš umrijeti, previše si plašljiv“, reče čovjek čije sam neobično lice tek nazirao.

Bio je to muškarac u kaputu, sa šeširom na glavi, čije lice nisam vidio jasno. Činilo se da ima šezdesetak godina, iako mu je bilo teško odrediti dob zbog guste brade.

„Tko si ti?“ oštro rekoh. „Odlazi odavde!“

Nije se pomaknuo ni milimetar; ostao je posve miran i zagledan u tlo. Nakratko je šutio, a onda me upita:

„Zašto se bojiš živjeti?“

Razjario me, ne samo da je dosađivao, nego sam morao zadovoljiti njegovu znatiželju... stvarno mi nije bilo do toga.

Bio sam blizu toga da puknem i otresem se na njega, ali ipak sam ostao miran i uspio sam se kontrolirati da mu ne odgovorim. Vratio sam se u početni položaj i okrenuo mu leđa.

„Je li to zbog ljubavi? Nemoj mi reći da te žena ostavila!“ nastavio je usprkos tome što nisam bio zainteresiran za razgovor.

Moja je ljutnja nastavila rasti, iako sam ostao miran i nisam ništa uzvratilo.

„Možda si u problemima s novcem?“ upita. „Bankrotirao si?“

Sada stvarno više nisam mogao suzdržati bijes: ovo je intimni trenutak u kojem sam se htio oprostiti na svoj način, mirno, čak i uživati u tome, i ova je budala sve pokvarila, uništila moj plan.

Bio sam bijesan i pomaknuo sam se s grebena na kojem sam stajao. Naglo sam prišao čovjeku, uhvatio ga za ovratnik i snažno protresao.

„Radim to zbog svega!“ viknuo sam. „Moj je život katastrofa!“ nastavio sam galamiti mu u lice. „I znaš što još? U pravu si, bankrotirao sam i žena me je ostavila. Što još želiš znati?“

Muškarac je nježno položio ruke na moja prsa i odmaknuo me od sebe. Mirno je poravnao ovratnik na kaputu, otresao rukave i okrenuo se.

„Pa, nastavi sa svojim planom ako je to ono što želiš“, reče i stane se udaljavati.

Ostao sam zbunjeno promatrati njegov odlazak. Možda sam malo pretjerao – ustvari nisam se imao pravo tako ponašati prema njemu samo zato što me je smetala njegova prisutnost. U neku sam ruku ostvario ono što sam želio i taj je drznik odmicao, tako da sam mogao nastaviti s dovršenjem svog plana. Međutim, odjednom mi je bilo krivo pa sam učinio nešto neočekivano. Možda nisam htio završiti svoj život u neprijateljstvu.

„Čekaj!“ viknuh.